

Programmi nimi	Finantspoliitika programm
Programmi eesmärk	Ettevõtlus- ja finantskeskkond on konkurentsivõimeline ja usaldusväärne
Programmi periood	2022-2025
Peavastutaja (ministeerium)	Rahandusministeerium
Kaasvastutajad (oma valitsemisala asutused)	Rahapesu Andmebüroo

TULEMUSVALDKOND						TÕHUS RIIK					
Eesmärk: Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine											
Valitsuse toetamine (Riigikantselei)		Riigi rahandus (Rahandusministeerium)		Halduspoliitika (Rahandusministeerium)		Regionaalpoliitika (Rahandusministeerium)		Finantspoliitika (Rahandusministeerium)		Arhiivindus (Haridus- ja Teadusministeerium)	
Eesmärk: Vabariigi Valitsuse ja peaministri tegevuse toetamine		Eesmärk: Riigi rahandus on kestlik ja majandustsüklit tasakaalustav		Eesmärk: Riigihaldus on tõhusalt ja kvaliteetselt korraldatud ning riiklik statistika toetab läbipaistvate riigijuhtimise otsuste tegemist.		Eesmärk: Inimestel on kõikjal Eestis kättesaadavad tasuta töökohad, kvaliteetsed teenused ja meeldiv elukeskkond.		Eesmärk: Ettevõtlus- ja finantskeskkond on konkurentsivõimeline ja usaldusväärne		Eesmärk: Ühiskonna dokumentaalse mälu kestlik säilitamine, kasutamine ning kodanike õiguste tõendamine	

Joonis 1. Tulemusvaldkonna Tõhus riik programmid ja eesmärgid

Sisukord

Sissejuhatus	2
Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve.....	3
Olukorra lühianalüüs	4
Olulisemad tegevused 2022–2025	8
Meede 1. Finantskeskkonna arendamine.....	8
Tegevus 1.1. Finantspoliitika kujundamine	8
Tegevus 1.2 Arvestuspoliitika kujundamine	12
Juhtimiskorraldus	13

Sissejuhatus

Finantspoliitika programmiga panustatakse tulemusvaldkonna „Tõhus riik“ eesmärgi „Elanikkonna vajadustega arvestav ühtne ja tõhus riigivalitsemine“ saavutamisse. Programmi ülesanne on toetada majanduskäibe, sealhulgas finantsvahenduse, toimimist tarbijate, investorite ja kapitali kaasajate vahel.

Poliitika eesmärk on saavutada (finants)tehingute tegemiseks keskkond, kus võimalikult laial avalikkusel oleks piisav usaldusväärne info majandustehingute kohta, usaldus finantsteenuste vastu ning neil oleks finantstoodete kasutamisele mõistliku hinnaga ligipääs. Samuti ligipääs piiriülestele teenustele.

Regulatiivne ja järelevalveline raamistik ei välista samas pankadele ja teistele finantsvahendajatele ning investoritele riski võtmist ja sellega kaasneva võivaid kahjusid. Pigem peab raamistik kindlustama adekvaatse majandusinfo edastamise ja finantsvahendajatel piisavate puhvrite olemasolu. Raamistiku kaudu tagatakse majanduse finantsvahendusvõime üle majandustsükli, välistatakse finantsüsteemi kasutamise kuritegelikel eesmärkidel ja panustatakse kestlikku arengusse.

Finantspoliitika valdkonna alla käib poliitika kujundamine, mis hõlmab analüüsi, nõustamist, õigusloomet ja koordineerimist järgmistes valdkondades:

- finantsjärelevalve ja finantsstabiilsus;
- finantskirjaoskuse edendamine;
- finantsteenuste, sealhulgas innovaatiliste teenuste ja kapitalituru, kestlik areng;
- finantssektorit kaasavad pensioni- ja teiste sotsiaalkindlustusskeemid;
- rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine;
- raamatupidamine ja audiitortegevus;
- hasartmängude korraldamine.

Pensionide ja sotsiaalkindlustuse valdkonnas on Rahandusministeeriumi ülesandeks peamiselt fiskaalse mõju analüüs ja pikaajalised projektsioonid ning finantssektorit kaasavate skeemide regulatsioon.

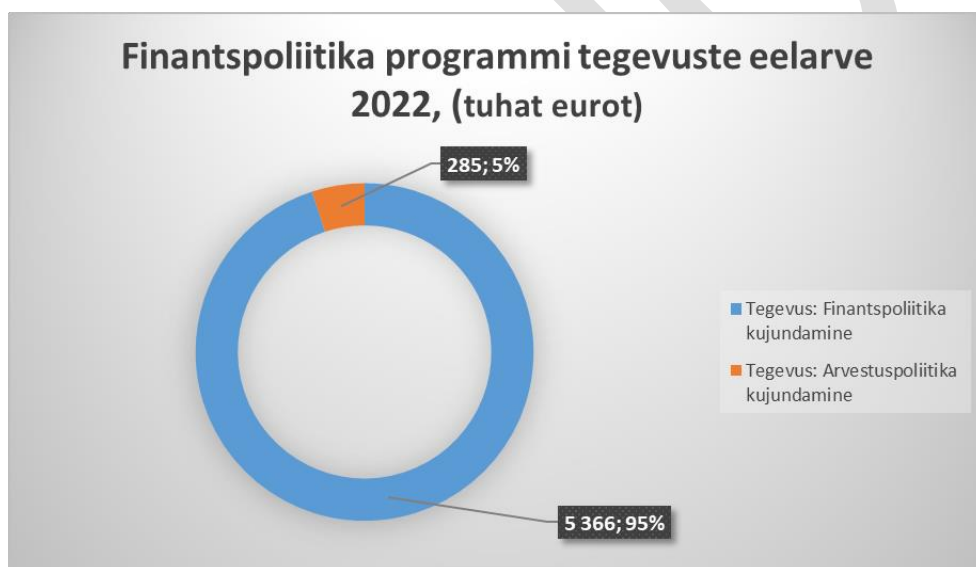

Joonis 2. Finantspoliitika programmi struktuur

Programmi eesmärk, mõõdikud ja eelarve

Eesmärk: Ettevõtlus- ja finantskeskkond on konkurentsivõimeline ja usaldusväärne

Mõõdik	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Sihttase				
Kapitalituru maht (börs, võlakirjad, ühisrahastus, riskikapitali- ja muud fondid ning III samba pensionifondid v.a. krediidiandjad, II samba pensionifondid ja kindlustus) SKP-sse, %, >	22,8	22,9	26,7	23	25	25	26	26
Finants- ja kindlustustegevuse osatähtsus SKP lisandväärtuses, %, >	4,2	4,4	4,9	4	4	4	4	4
Eraisikute netofinantsvara (finantsvara – finantskohustused) suhe SKP-sse, %, >	10	12	18,1	13	13	14	14	14
II samba fondide pikaajaline reaaltootlus (20 aasta libisev keskmine on võrdne või ületab 2%)	Ei (0,3)	Ei (0,7)	Ei (0,9)	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Baseli rahapesuvastase võitluse indeks (koht riikide edetabelis on esikümnes)	Jah (2.) (2,73)	Jah (1.) (2,68)	Jah (1 koht, 2,36)	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah
Aruandlus- ja auditeerimisstandardite kõrge kvaliteet (koht edetabelis on 30 või kõrgem) (The Global Competitiveness Report)	Jah (28)	Jah (27)	-	Jah	Jah	Jah	Jah	Jah

Joonis 3. Finantspoliitika programmi tegevuste eelarve 2022. aastal (tuh.eurot)

Programmi eelarve täitmine tegevuste lõikes, tuh eurot	2021 RE	2022RE	Muutus	Muutus, %
Finantspoliitika programm	-5 332	-5 651	-319	6%
Tegevus „Finantspoliitika kujundamine“	-5 166	-5 366	-200	4%
Tegevus „Arvestuspoliitika kujundamine“	-166	-285	-119	72%

Olukorra lühianalüüs

Areng hea või väga hea:

PANGANDUS JA MUU KREDIIDIVAHENDUS, MAKSETEENUSED

- Pangandussektor on jätkuvalt tihedalt integreeritud Põhjamaade finantsgruppidega, mis on suure tõenäosusega kaasa aidanud Eesti finantssüsteemi stabiilsusele.
- Pangandussektor on endiselt tugev ning olnud valmis Eesti ettevõtteid ja majapidamisi nn koroonaajal toetama. Väljastatud laenude intressimäärad on viimaste aastate jooksul püsinud stabiilsena või pigem langenud. Näiteks keskmine eluasemelaenude intressimäär langes 2021. a juulis 2,06%-ni.
- Eesti pankade rahastamisega seotud riskid on vähenenud. Pankade rahastamisallikad on mitmekesisitunud. Mitmed pangad on näiteks emiteerinud pandikirju. Pandikirjade emiteerimine võimaldab raha iseseisvalt kaasata ehk seetõttu ei ole vaja nii suures ulatuses enam emapankade rahastamisele toetuda. Samuti on hoised on kasvanud väga kiiresti. Näiteks kodumajapidamiste hoiuste maht kasvas aastaga 13,6%, jõudes 11,5 miljardi euroni.
- Finantsteenused, sh makseteenused, on viimase aasta jooksul olnud valdavalt hästi kättesaadavad. Kaupade ja teenuste e-ostude käive on järjest suurenenud.
- Eestis tegutseb kokku ca 100 panka ja muud krediidiandjat, kelle kaudu on võimalik laenu võtta.

KAPITALITURG

- Aastate jooksul on eelkõige jaeinvestorite jaoks investeerimistoodete valikuvõimalused suurenenud. Tallinna Börsile on tulnud juurde mitmeid uusi emitente, samuti on kasvanud sinna investeerivate jaeinvestorite arv (2021. a. augustis oli jaeinvestorite poolt avatud 57 000 kontot, mille peal vähemalt 1 Tallinna börsil noteeritud väärtpaber).
- Mitmed investeerimisteenuste pakkujad on alandanud ka tehingutasusid viimaste aastate jooksul.
- Raha kaasamine on kasvanud ka läbi mitmete alternatiivsete rahastamisplatvormide – alternatiivbörs, ühisrahastus.
- Ka riskikapitali ja investeerimisfondide sektor on kasvanud.

KINDLUSTUS JA KOGUMISPENSIONID

- Märkimisväärselt suurenes 2020. aastal III samba liikmete arv – aasta lõpuks oli III sambas kokku 167 200 inimest, mis on 73 tuhande inimese võrra rohkem kui aasta varem.
- Keskmesed II samba pensionifondide tasud on 2020. aasta seisuga langenud 0,61% juurde ja on jätkuvas langustrendis.
- Pensionireformi tuules avati pensionikogujate poolt ka üle 3000 pensioni investeerimiskonto, mille kaudu on juba investeeritud või investeerimisel ca 47 miljonit eurot.

TARISTU

- Kindlustussektoris on hästi toimiv ja klientidele mugav kohtuväline lepitusmenetluse süsteem.
- Väärtpaberite, sh ka pensioniosakute, registripidamise süsteem on toimunud tõrgeteta ning seda arendatakse järjepidevalt.

RAHAPESU TÕKESTAMINE

- Kevadel 2021 valmis rahapesu ja terrorismi rahastamise riiklik riskihinnang (NRA) ning suvel 2021 kinnitas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise valitsuskomisjon tegevuskava, et adresseerida riikliku riskihinnangu põhjal tuvastatud riske ja muid tegevusvajadusi.
- Alates 1.jaanuarist 2021 alustas Rahapesu Andmehüroo tegevust eraldiseisva valitsusasutusena Rahandusministeeriumi valitsemisalas, mille tulemusel peaks ühelt poolt tekkima lisasünergia lähemast koostööst nii poliitikakujundaja, kui valitsemisala kui rahandusvaldkonnaga tervikuna. Teisalt kasvab Rahapesu Andmehüroo sõltumatu rahastamine.

ARVESTUSALA

- Raamatupidamise ja audiitortevõuse valdkonnad on toiminud stabiilselt ilma suuremate skandaalideta ja valdkondade evolutsioonilist edasiarenemist iseloomustavad peamiselt e-lahenduste ja kestlikkust puudutava aruandluse alased arengud.
- Alates 2017. aastast on kvaliteedikontrollis tulemusega „hea“ või „väga hea“ hinnanguga audiitorettevõtjate osakaal kasvanud 90%lt 94%ni.

FINANTSKIRJAOSKUS

- Pandeemia ja sellega seotud tervishoiukriis on (vähemalt kaudselt) ning samuti muudatused kogumispensionite süsteemis on tõstnud plahvatuslikult huvi investeerimise ja rahatarkuse vastu laiemalt. Võimalusi saada vastavat teavet ja koolitust on Eestis praegu paremad, kui kunagi varem.

Vajab tähelepanu:

PANGANDUS JA MUU KREDIIDIVAHENDUS, MAKSETEENUSED

- 2020. aasta augusti lõpu seisuga on küll Eestis asutatud 9 panka ja 5 välisriigi panga filiaali, kuid samas on suurem turuosa üksikute ja suuremate pankade käes. Pankade varad moodustavad 164% SKPst (2020. aasta lõpu seisuga), muude mitte-pankadest krediidandjate turuosa on suhteliselt väike – pankadega mitteseotud krediidivahendajate ja hoiu-laenuühistute varad moodustavad 4,6% SKPst (2020. aasta lõpu seisuga). Seega on arenguruumi konkurentsiolukorra paranemiseks.
- Finantskriiside juhtimise raamistik ei ole täiesti piisav finantskriiside efektiivseks ennetamiseks ja lahendamiseks – kehtiv regulatsioon võib sisaldada takistusi sobilike kriisilahendusmeetmete rakendamiseks (näiteks Tagatisfondi hoiuste tagamise osafondis ei ole piisavalt vahendeid suuremate kriiside tarvis). EL Pangandusliidu projekti täielik realiseerimine peaks aga muutma ELi finantsüsteemi stabiilsemaks ja vähendama seeläbi riskide kandumist Eesti finantskeskkonnale ja majandusele tervikuna.
- Hetkel ei pruugi infovahetus olla eelkõige välispartneritega kriisilukorras kõige sujuvam. Seega on Põhja- ja Baltimaade suunal võimalik finantsjärelevalve- ja kriisijuhtimisealast koostööd rohkem tõhustada (ka muudes valdkondades peale panganduse, näiteks kindlustus ja rahapesu tõkestamine).
- Kõik finantsteenuste pakkujad ei ole täna finantsjärelevalve all – nt hoiu-laenuühistud. Nende viimine finantsjärelevalve alla suurendaks hoiu-laenuühistute hoiustajate kindlustunnet.

KAPITALITURG

- Kapitaliturg on võrreldes pangandussektoriga jätkuvalt suhteliselt väike: 2020. aasta lõpu seisuga on börsil noteeritud aktsiate turukapitalisatsioon ca 10% SKPst, võlakirjaturu maht on 4,7% SKPst ja ühisrahastuse maht on 1,6% SKPst. Era-, riskikapitali- ja muude investeerimisfondide varad moodustavad 9,5% SKPst 2020. aasta lõpu seisuga. Kuigi kapitaliturg on viimaste aastatega kasvanud, on selle areng siiski vähene või ebaühtlane.
- Konkurents investeerimisteenuste sektorite või teenuste lõikes on kohati vähene ning teenuste pakkujatele on seatud üleliigseid nõudeid turule sisenemiseks või seal tegutsemiseks. See vähendab elanikkonna võimalusi valida endale mõistlike kuludega kõige sobivam teenusepakkuja.
- Ka investeerimisteenuste tarbimine on Euroopa keskmisega võrreldes madal, kuid majanduse konvergentsi ja sissetulekute edasise tõusu kontekstis viitab samas teenuste pakkimise kasvu potentsiaalile.
- Väljakutseks on seni reguleerimata alade (ühisrahastus ja krüptovarad) toomise analüüsimine finantsjärelevalve alla, et tagada piisaval tasemel investorite kaitse.

KINDLUSTUS JA KOGUMISPENSIONID

- Fondide pikaajaline reaaltotlus on olnud seni loodetust madalam (0,9%), kuid ka siin eeldame paremaid tulemusi nii investeerimisreeglite lõdvendamise kui ka tasude langetamise mõjul.
- Nii elukindlustuses tervikuna kui ka spetsiifiliselt II samba väljamaksetes teeb muret napp konkurents - senisest kolmest pakkujast jääb pensionilepingute turul aktiivselt tegutsema vaid üks. Koostoimes madalate intresside keskkonnaga ei soosi see pikaajalistest kindlustustoodetest huvitatud klientide jaoks parimaid valikuid.
- Kuigi viimase aasta hüpe III sambaga liitunutes on märkimisväärne, siis hõlmatute arv võiks kasvada stabiilselt ka tulevikus. III sambaga liitumisest üksi ei piisa - kapitali kogumiseks tuleb teha ka regulaarselt sissemaksid. Seega on väljakutseks, kuidas aktiveerida III sambaga liitunud inimesi regulaarselt panustama.
- Probleemiks on kindlasti ka pensionit puudutava info kättesaadavus iga inimese jaoks personaalselt, aga ka statistika laiemalt.

TARISTU

- Nii füüsilistel isikutel kui ka väikeettevõtjatel ei ole võimalik panga-, investeerimis- ja muude finantsteenuste osutamisest tekkinud vaidlusi efektiivselt lahendada ilma kohtusse pöördumata. Lahenduseks saab olla efektiivse kohtuvälise vaidluste lahendamise süsteemi loomine.
- Väljakutseks on muuta aktsiate, võlakirjade ja muude väärtpaberite registreerimise süsteem senisest paindlikumaks (emitentide jaoks mugavaks) ja eraldi reguleerida krüptovarade registreerimist, mis muu hulgas arvestaks ka tänaseid uuenduslikke tehnoloogilisi võimalusi (näiteks registripidamine ploki ahela baasil).

RAHAPESU TÕKESTAMINE

- 2021–2022 toimuva Moneyvali hindamisviisi ettevalmistamiseks on vastavasisulise tegevuskava põhjal tehtud märkimisväärseid jõupingutusi, ent riikliku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tervikraamistiku piisava tulemuslikkusega toimimine jääb hindamisviisi eduka läbimise seisukohalt meie peamiseks väljakutseks, sealhulgas:
 - strateegilise analüüsi ja seire võimekuse loomine, mis suudab muu hulgas piisavalt arvestada nii olemuslikest, ajaloolistest kui ka geograafilistest faktoritest tulenevate rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega.

- piisava operatiivsusega riskidele reageerimise võimekuse edasiarendamine nii, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve- ja uurimisressurss kohandub õigeaegselt ja adekvaatselt avaldunud riskidele.
 - rahapesu ja terrorismi rahastajate süüdimõistmine ning sellega seotud varade konfiskeerimine.
- Rahapesu tõkestamise süsteem peab tasakaalukalt ent tulemuslikult suutma kohanduda ka Eesti uuskuvandist (digikuvand, e-residentsus jmt) ja prioriteetidest tulenevate uute võimalike rahapesualaste väljakutsetega, sh virtuaalvääringu teenusepakkujate sektorisse koondunud riskidega.
 - Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise infotehnoloogiliste arenduste seisukohast on oluline tegelike kasusaajate andmekogu edasiarendamine tagamaks selle vastavus rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise direktiivi nõuetele.

ARVESTUSALA

- Arvestusala valdkonna põhiküsimusteks jääb riigiülese usaldusväärse arvestusalase info taseme hoidmine, mis on oluline riigi finants- ja investeerimiskeskonna konkurentsivõime hindamisel, seda nii riigisisese ettevõtluskliima kui ka rahvusvaheliste investeringute ligimeelitamise seisukohast. Majandusaastaruannete esitamise operatiivsus, tähtaegsus ja kvaliteet peavad paranema, sest on hetkel väljakutseks.
- Usaldusväärse arvestusalase info loomisega samaaegselt on oluline püüdlemine tõhusamate innovaatiliste lahenduste poole selle info tootmisel, seda nii aruandluse operatiivsuse kui kulutõhususe tõstmise eesmärkidel, näiteks mikroettevõtete või mittetulundusühingute aruandluse automatiseerimisvõimaluste leidmine.
- Eraldi küsimuseks jääb usaldusväärse arvestusalase info tootmisega seotud elukutsete kutsealase tegevuse kvaliteedi tõstmine, seda nii läbi täiendavate kutsete reguleerimise kui nõuetele mittevastava kutsetegevuse välistamise kui ka kutsetegevuse üldise kvaliteedi tõstmise kaudu.
- Olulise arenguhüppe teeb Euroopa Liidu vastavasisulise uue eelnõu valguses äriühingute kestlikkusaruandlus, mille ühtlasem, ühetaolisem ja laiapõhjalisem kasutuselevõtt nõuab eraldi jõupingutusi nii vastavasisuliste infotehnoloogiliste süsteemide väljaarendamisel kui ühiskonna vastavasisulise üldise teadlikkuse tõstmisel.
- Paralleelselt arvestusala tõhusa ja tulemusliku toimimisega on üldise sisekontrolliraamistiku eesmärgipärase toimimise seisukohast oluline riigi seisukohast kohase siseauditeerimise funktsiooni tagamine. Seda nii siseaudiitorite atesteerimise või tunnustamise, nende kutsestandardi olemasolu kui selle järgimise järelevalve seisukohast.
- Vandeaudiitorite kutseala toimimise seisukohast on oluline kutsest sõltumatu, piisava järelevalvevõimekuse ja -ulatusega järelevalve olemasolu selleks, et tagada kvaliteetne kutsetegevuse standarditele ning kutsetegevuse eetikanõuetele vastav kutsetegevus.
- Tähelepanu vajab ka audiitortegevuse registri nõutaval tasemel hoidmine ja edasiarendamine.

FINANTSKIRJAOSKUS

- Kuigi huvi säästmise ja investeerimise vastu on viimaste aastatega jõudsalt kasvanud, siis suur osa elanikkonnast ei säästa piisavalt, rääkimata investeerimisest. Väidetavalt on vastavad teadmised siiski enamikel olemas ja rahatarkuse edendamisel Eestis on suurimaks väljakutseks, kuidas headest teadmistest saaks muutus inimeste hoiakutes ja käitumises. Teisalt on huvi investeerimise vastu suurendanud finantspettuste levimist, mistõttu tuleb teha ka piisavat hoiatamis- ja selgitustööd.

Olulisemad tegevused 2022–2025

- **Rahapesu ja terrorismi rahastamise** alase riigisise riskihinnangu põhjal loodava rahapesu ja terrorismi rahastamise **tõkestamise tegevuskava elluviimine**. Moneyval'i vastavasisulise hindamise läbimine. Rahapesu andmebüroo võimestamine rahandusministeeriumi haldusalas, sh strateegilise seire ja analüüsi võimekuse väljaarendamine.
- EL Pangandusliidu projekti tulemusena ühtse EL finantsjärelevalve- ja kriisijuhtimise alase raamistiku lõpuni viimistlemine (sh võimaluse korral üleeuroopalise hoiusekindlustuse skeemi loomine), et tagada eelkõige **suurem houstajate kaitse**.
- EL Kapitaliturgude Liidu initsiatiivi raames erinevate meetmete väljatöötamine, et **soodustada kohaliku kapitalituru arengut** kui ka piiriülest kapitali kaasamist, samuti rohelisi investeringuid (sh seni reguleerimata valdkondades, eelkõige ühisrahastus ja krüptovarad, suurema investorikaitse taseme saavutamine).
- Eesti elanikkonna **rahatarkuse edendamine** ja vastustundliku laenamise põhimõtte parem rakendamine. Eesmärgiks on tagada avaliku-, era- ja kolmanda sektori tihedas koostöös rahatarkuse kättesaadavus nii lastele kui ka täiskasvanutele. Samuti leida kaasaegseid võimalusi, kuidas motiveerida inimesi neid teadmisi praktikas kasutama ning vajadusel ka nõu ja abi küsima. Lisaks võimaldada eraisikute kohta kõikide finantskohustuste seotud info kättesaadavus, et vähendada inimeste sattumist võlgadesse.
- **Kogumispensionide süsteemis** tehtud **muudatuste rakendamine** ning nende muudatuste lühi- ja pikaajalise mõju jälgimine ning analüüs.

Meede 1. Finantskeskkonna arendamine

Eesmärk: Konkurentsivõimeline ja usaldusväärne ettevõtlus- ja finantssektor

Finantspoliitika programmis on üks meede, seega ühtib finantskeskkonna arendamise meede programmi tasemega nii eesmärgi kui ka mõõdikute osas.

Meetmete kirjelduses kasutatud sümbolite tähendused: Uuringud ja analüüsid; Projektid jm suured tegevused; IT-arendused; Koolitused; Pidevad tegevused

Tegevus 1.1. Finantspoliitika kujundamine

Eesmärk: Tasakaalupunkti leidmine avaliku huvi ja ettevõtjate ärihuvi vahel, läbipaistvus ja finantsstabiilsus.

Mõõdik	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Sihttase				
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: teadmised	-	-	4	-	-	-	3	-
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: hoiakud	-	-	7	-	-	-	5	-
OECD Finantskirjaoskuse uuringu Eesti koht riikide edetabelis: käitumine	-	-	13	-	-	-	10	-
Rahvusvahelised hinnangud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alasele olukorrale (MONEYVAL), oluliste märkusteta	jah	Eesti saavutas kõikide MONEYVALi märkuste osas piisava tulemuse ja vabastati edasisest raporteerimisest (IV vooru Exit)		jah	jah	jah	jah	jah
Finantsteenuste pakujate arv/Eestis litsentsi saanud ja filiaalina tegutsejate pakujate arv, >	185	174	180	200	210	210	215	215
Finantskriisi või finantssüsteemi tõrgete esinemise korral riigile tekkiva erakorralise kulu suurus	0	0	0	0	0	0	0	0
Tähtaegselt üle võtmata EL õigusaktide arv	0	0	1	0	0	0	0	0
II samba pensionifondide valitsemistasude ja aasta keskmine fondimahtude suhe läheneb 0,4%, %	1,01	0,61	0,59	0,57	0,55	0,54	0,53	0,53
III sambas hõlmatud inimeste arv	97000	94 000	167200	100000	105000	110000	110000	110000
Hasartmängusõltuvuse määr (%): tõenäoline patoloogiline mängija, <	-	2	-	1	-	1	-	1
Hasartmängusõltuvuse määr (%): mõningate probleemidega mängija, <	-	4	-	4	-	4	-	4

Tegevused ja tulemus:

Finantssektori stabiilsuse tagamisele ja läbipaistvusele suunatud tegevused. Tegevuste tulemina peaks suurenema Eesti finantssüsteemi stabiilsus. Kui Eesti finantssüsteemis esinebki häireid või mõni finantsasutus satub raskustesse, siis on eesmärgiks sellises olukorras võimaliku kahju minimeerimine ühiskonna seisukohalt ning sujuva koostöö tagamine asjaomaste institutsioonide vahel Eestis ja välismaal. Samuti on vaja eesmärkide saavutamiseks võtta vastava valdkonna EL õigusaktid üle õigeaegselt.

• EL Pangandusliidu projekti tulemusena finantsjärelevalve- ja kriisijuhtimise alase raamistiku täiustamine (Euroopa Keskpanga juures oleva ühtse pangandusjärelevalve ja ühtse EL kriisilahendussüsteemi tõhus toimimine, sealhulgas ühtse kriisilahendusfondi piisava rahastamise tagamine). Hoiuste tagamise ja muude tagatisskeemide toimimise tõhustamine, sealhulgas nende finantseerimismudelite ühtlustamine liikmesriikides ja võimaliku EL ülese hoiuste tagamise süsteemi/skeemi loomine. Pankade juhtimise nõuete ning kapitali- ja maksevõimelisuse nõuete uuendamine ja rakendamine, sh ka COVID 19 kriisist tulenevate negatiivsete mõjude arvestamine ja nende võimalik minimeerimine. Ühistulise panganduse revisjoni läbiviimine. (2022–2024)

• Koostöövõrgustiku tõhustamine ja täiendamine Põhja-Balti regioonis (euroala väliste Põhjala riikide integreerimine pangandusliiduga), finantskriisiharjutuste abil koostöövõrgustiku toimimise testimine. (2022–2024)

• Finantsjärelevalve subjektide süütegudega (sealhulgas väärtetega) seotud karistusvõimaluste muutmine tõhusamaks (eelkõige karistusmäärade suurendamine) (2022)

• Hoiu-laenuühistute regulatsiooni võimalik muutmine, et tagada hoiustajate suurem kaitse ja kontroll ühistute üle. (2022–2023)

- Regulaatiivse keskkonna loomine, mis soodustab finantsteenuste pakkumist kestlikult (vastavalt *enviromental, social, governance* kriteeriumitele). (2022–2024)

Finantssektoris konkurentsiolukorra suurendamisele suunatud ja uute finantsteenuste arengut soodustavad tegevused. Alljärgnevate tegevuste tulemina peaks suurenema finantsteenuste pakkujate ehk Eestis tegevusloa saanud või läbi filiaali teenust osutavate finantsteenuste pakkujate arv. Samuti on vaja eesmärgi saavutamiseks võtta vastava valdkonna EL õigusaktid üle õigeaegselt.

- EL Kapitaliturgude Liidu initsiatiivi raames erinevate meetmete väljatöötamine ja nende rakendamine, sh väärtpaberituru- ja investeerimisfondide alase õiguse muutmine, et soodustada piiriülest kapitali kaasamist. (2022–2024).

• Aktsiate, võlakirjade ja muude väärtpaberite registripidamise ning nende väärtpaberitega seotud arvelduste toimimise valdkonna täiendav analüüs, kas seni kehtinud registrikorraldust oleks vaja muuta. (2024).

- Finantssektori konkurentsi tõstmisele suunatud tegevused ja eelduste loomine uute finantsteenuste arenguks, samas ka piisava investorikaitse taseme ja võrdse kohtlemise tagamine, sh võimaliku krüptovarade ja ühisrahastuse regulatsiooni väljatöötamine, võttes arvesse ka maksekeskkonna arengut ja uute makselahenduste teket.

• Täiendav õigus- ja maksekeskkonna analüüs eesmärgiga kaardistada finantsteenuste pakkumist takistavad ja soodustavad tegurid. (2022–2024)

Otseselt finantsteenuste tarbijate ja investorite kaitse suurendamisele suunatud tegevused. Finantskirjaoskuse süsteemne ja koordineeritud edendamine, samuti regulaatiivsed initsiatiivid peaks kaasa tooma Eesti elanike parema toimetuleku oma rahaasjades.

- Finantskirjaoskuse edendamise strateegia 2021–2030 rakendamine. Aastatel 2022-2024 fookusega eelkõige haridussüsteemi puudutavatel tegevustel, nagu rahatarkuse õpetajate mentorprogrammi juhtimine, elektroonilise õppematerjali süstematiseerimine ja kättesaadavaks tegemine, eelkooliealistele õppematerjali loomine jpm.

- Krediidiandjate ja -vahendajate regulatsiooni võimalik täiendamine, sealhulgas krediidihaldusfirmade (inkassofirmade) reguleerimine, et tagada vastutustundliku laenamise printsiibi tõhusam rakendamine. Eelduste loomine eraisikute krediidi- ja muude finantskohustuste jagamist puudutava süsteemi tekkeks (nn positiivse krediidiregister). (2022–2024)

• Uuringu „Krediidituru uuring“ läbiviimine ja sellest tulenevate ettepanekute rakendamine. (2022)

• Finantsteenustega seotud vaidluste lahendamise kohtuvälise süsteemi (nn finantsombudsmani) juurutamiseks vajaliku õigusraamistiku loomine ning selle rakendamine (2022–2023)

• Investeerimiskontode süsteemi senise toimimise analüüsimine koos võimalike muudatuste konsulteerimine väljatöötamiskavatsuses ning vajadusel edasist arengut toetavate ettepanekute tegemine. (2022)

Finantssektorit kaasavate sotsiaalkindlustus-skeemide arendamine

! Kohustusliku kogumispensioni regulatiivse raamistiku arendamine eesmärgiga tagada efektiivne süsteem nii pensioni kogumise kui ka väljamaksete faasis (kokkuvõttes kõrgem fondide tootlus ja suurem pension) (2022–2024)

Pensionisüsteemi (kõik kolm sammast) finantsilise ja sotsiaalse jätkusuutlikkuse ning kohustusliku kogumispensioni vabatahtlikuks muutmise mõjude analüüsimine koostöös Sotsiaalministeeriumiga ning vastava ülevaate ja võimalike ettepanekute esitamine valitsusele. (2022-2023)

! Sotsiaalkindlustusameti baasil pensioni kompetentsikeskuse loomise idee toetamine Rahandusministeeriumi poolt (eelkõige kogumispensionide osas). Idee on luua inimestele võimalus oma personaalset pensioniinformatsiooni näha üle kolme pensionisamba, erinevaid kalkulaatoreid kasutades teha oma isiklike pensioniplaane ning saada vajadusel nõustamist neutraalsest kanalist. (2022-2024)

Hasartmängupoliitika kujundamine

Hasartmänguseaduse muutmisvajaduse väljaselgitamine (VTK). (2022–2024).

Hasartmängusõltuvuse leviku uuringute läbi viimine iga kahe aasta järel, korraldab Hasartmängusõltuvuse Keskus. (2022–2024).

! VTK ja uuringu tulemustest sõltuvalt hasartmänguregulatsiooni täiendamine, mis tagab meetmed mängijate kaitseks, vähendab hasartmängude negatiivseid tagajärgi ja nende mõju ühiskonnale. Regulatsiooniga vastutustundliku mängimise algatuste toetamine ja poliitikate kujundamine, mis on suunatud probleemide suhtes teadlikkuse tõstmisele ja sõltlastele õigeaegse abi võimaldamisele. Hasartmängude korraldamise kui ettevõtluse piiramine niivõrd, kui võrd see on vajalik hasartmängusõltuvuse ennetamiseks ja selle mõju vähendamiseks. Tähtis on ka avalikkuse ja hasartmängukorraldajate koolitamine. (2022–2024).

Uuringutulemustest ja regulatsioonitäiendustest sõltuvalt avalikkuse ja hasartmängukorraldajate koolitamise korraldamine. (2022–2024).

Rahapesu tõkestamine

! Moneyval'i rahapesu tõkestamisealase viienda hindamise läbimine.

! Rahapesu ja terrorismi rahastamise alase siseriikliku riskihinnangu tulemusel väljatöötatud tegevuskava elluviimine.

! Rahapesu andmebüroo (RAB) tulemusliku toimimise tagamine rahapesu tõkestamisel.

Rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud tegevuste ja riskide paremaks mõistmiseks ja adresseerimiseks, strateegilise seire ja analüüsi võimekuse väljaarendamine.

! Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase õiguskeskkonna kujundamine ja selle rakendamine. EL viienda rahapesu tõkestamise direktiivi ülevõtmine. Juuli 2021 väljatulnud nn rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise õigusala paketi (3 määruse ning rahapesu tõkestamise VI direktiivi eelnõud) menetlemine.

! EL neljanda rahapesu tõkestamise direktiivi ülevõtmise tulemuslikkuse hindamise läbimine.

 Tähelepanu pööramine seonduvatele digiarengutele ja e-residentsuse arengutele ning võimalikule mitteresidentide arvu ja osatähtsuse kasvule meie majandusruumis. Samuti tähelepanu pööramine rahapesutõrjealaste registrite sh tegelike kasusaajate registri, pangakontode registri ja riikliku taustaga isikute registri käivitamisele ja täiustamisele.

Tegevus 1.2 Arvestuspoliitika kujundamine

Eesmärk: Usaldusväärne ja avalikule huvile vastav arvestusalane informatsioon

Möödik	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
				Sihttase				
Kindlustandva audiitorteenusega kaetud aastaaruannete osakaal kõikidest registriile esitatavatest, %, <	4,82	4,36	-	10	10	10	10	10
Rahvamajanduse koguvarade ja kindlustandva audiitorteenusega raamatupidamise aastaaruannetes kajastatud varade suhe, %, ≥	87	88	-	80	80	80	80	80
Rahvamajanduse kogu töötajate arvu ja kindlustandva audiitorteenusega raamatupidamise aastaaruannetes kajastatud töötajate arvu suhe, %, ≥	61	60	-	60	60	60	60	60
Järelevalveliste toimingutega aastas hõlmatavate kutseühenduse liikmete osatähtsus, %, ≥	23,1	24,2	23,8	17	17	17	17	17

Tegevused ja tulemus:

Tegevuse eesmärk on arvestusala (sealhulgas raamatupidamine ja audiitortegevus) õigusliku keskkonna kujundamine viisil, milles arvestusala seadusandlus ja aruandlusraamistik toetavad ettevõtluskeskkonna nii riigisest kui ka rahvusvahelist konkurentsivõimet suurema läbipaistvuse ja usaldusväärusega ning seonduva halduskoormuse vähendamist tõhusamate lahenduste kaudu.

Audiitortegevuse korraldamisel on eesmärgiks vandeaudiitorite ja audiitorühingute ning siseaudiitorite üle järelevalve teostamine ning kvaliteetse kutsetegevuse tagamine vastavalt avalikule huvile.

Arvestusvaldkonna regulatiivse raamistiku loomine

 Sõltuvalt riigisestest vajadustest ja rahvusvahelistest arengutest arvestusalase (raamatupidamine ja audiitortegevus) regulatsiooni edasi arendamine, sh nn riigipõhise maksuaruandluse direktiivi ülevõtmisest tulenev ning äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi eelnõu läbirääkimistel osalemine.

 Majandusaasta aruannete esitamisega hilinemise ja mitteesitamise põhjuste uuringu tulemusel tuvastatud vajalike jätkutegevuste elluviimine.

 Regulatsioonitäiendustest sõltuvalt arvestusalaste koolituste korraldamine.

 Raamatupidamise Toimkonna teenindamise tagamine.

Audiitortegevuse korraldamine

 Haldusjärelevalve Audiitorkogu üle.

 Audiitortegevuse registri pidamise korraldamine.

Siseaudiitorite üle järelevalve korraldamine.

Siseaudiitorite kutsetegevuse korraldamise koordineerimine täidesaatva riigivõimu asutustes.

Juhtimiskorraldus

Finantspoliitika programmi eesmärgi täitmise eest vastutab Rahandusministeerium, kelle roll on peamiselt koordineerimine ja suunamine, seda nii finants- kui ka arvestuspoliitika kujundamise valdkonnas.

Finantspoliitika programmi juhib finantspoliitika asekancler. Programmijuhi ülesanne on programmi koostamise ja uuendamise eestvedamine, elluviimise ja seire koordineerimine.

Peamisteks partneriteks finantsteenuste valdkonnas on Finantsinspeksioon, Eesti Pank, finantsturu osalisi ühendavad erialaliidud, väärtpaberite registri ja pensioniregistri pidajad ning Tagatisfond. Piiriülest koostööd tehakse teiste riikide vastava valdkonna ministriumidega. Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise suunal on Rahandusministeeriumi peamisteks partneriteks Rahapesu Andmebüroo ja Finantsinspeksioon, Siseministeerium, Justiitsministeerium ning Prokuratuur. Raamatupidamise ja audiitortevuse valdkonnas on oluline koostöö Audiitorkogu ja Raamatupidamise Toimkonnaga, samuti Eesti Siseaudiitorite Ühingu ja Eesti Raamatupidajate Koguga. Sotsiaalkindlustuse valdkonna poliitika kujundamise põhiline koostööpartner on Sotsiaalministeerium, ettevõtluse valdkonnas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Justiitsministeerium ning finantskirjaoskuse edendamise valdkonnas teiste seas Haridus- ja Teadusministeerium.

Kõikide nimetatud valdkondade arengu jaoks on väga tähtsad tihedad sidemed Euroopa Komisjoni ja Nõukogu ning OECD vastavate komiteede ja töögruppidega, sest oluline osa programmi keskkonda mõjutavaid regulatiivseid otsuseid tehakse ühiselt Euroopa Liidu ühisturu kontekstis.

Programmi tulemuste seire toimub vastavalt määrusele „Riigi eelarvestrateegia ja ministeeriumi valitsemisala eelarve projekti koostamise ning riigieelarve vahendite ülekandmise kord“. Iga lõppenud aasta kohta koostatakse programmi tulemusaruanne, mis on sisendiks valdkonna tulemusaruandesse.